

Prosperos fru?!

En ensamstående pappa med sin dotter utkastade på havet av faderns bror. Strandsatta på en öde ö efter en storm. Efter tolv år i exil berättar pappan för sin dottern deras historia, den hon frågat efter flera gånger. Det är klart hon har undrat, och några få minnen finns kvar trots att hon bara var tre år då hon skiljdes från sin mor.

”Din mor ett dygdens mönster var och hon har sagt att du min dotter är, jag din fader...” är allt han har att säga om flickans mamma.

Varför nämns inget mer om henne? Och varför säger han att hans fru uttryckligen har påpekat att flickan är hans dotter, han hennes far? Varför vill Prospero inte prata om sin fru, Mirandas mamma? Flickan frågar inget mer om henne. Istället frågar hon ”vilken ondska drev oss hit, eller var det kanske lycka?”

Prosperos kommentar om sin fru kan vara såväl sarkastisk som öm och kärleksfull eller rent av en kort beskrivning av någon som fanns där för inte så hemskt länge sedan, när allt kommer omkring. Om man läser resten av Prosperos berättelse för Miranda kan man kanske börja fundera.

Prospero berättar vidare att han tillbringade större delen av sitt liv i biblioteket, begraven i sina böcker istället för att vara en god regent. Hans bror, Antonio, fick sköta allt jobb och kunde med lätthet ta över Milano. Eller fick han hjälp? Kanske blev Prosperos fru trött på att vandra runt ensam i slottet utan att överhuvudtaget se röken av sin evigt arbetande man. Dottern såg hon också sällan, eftersom denna blev omhändertagen av både ammor och barnflickor, på makens begäran förstås, då det enligt dåtidens sedvänja inte passade sig att hertiginnor varken ammade eller fostrade sina barn själva. Brösten blev slappa och passade inte renässansens skönhetsideal då de skulle vara runda och äppelformade. Dessutom slet det på skönheten att syssla med sådant som gapiga ungar. Hertiginnor skulle vara representativa.

Ett sådant liv kan få vem som helst att tröttna. Tänk om det då plötsligt fanns någon där, en man som hade planer i livet, en man som ville något, som satt vid middagsbordet och pratade, medan den äkta maken ständigt satt i biblioteket och knappt visade sig under flera år. Skulle det då vara konstigt om Prosperos fru och Antonio fann varandra, inledde ett förhållande och gjorde gemensam kupp i övertagandet av hertigdömet? De hade ju ändå gjort allt jobbet, varför skulle inte de få ta åt sig äran för det?

Anledningen till att de inte dödade Prospero och Miranda direkt, är förmodligen inte bara den Prospero föreslår: ”de djärves ej, mitt barn – så högt var jag av folket älskad...” utan också att man inte kan begära att en mor ska låta döda sitt barn. Att däremot skicka iväg flickan på havet en stormig natt med den man som Fru Prospero svurit dyrt och heligt är flickans far, vore ett sätt att lösa problemen. Flickan skulle bli väl omhändertagen och få en god utbildning

om de klarar sig så långt.

Prospero blev inte bara av med sitt hertigdöme, han blev bedragen av sin fru med den bror han älskade nästan lika mycket som Miranda. Kanske var det så att det var ett annat pars lycka som drev far och dotter till den öde ön, snarare än ondska som Prospero vill låta påskina.

Det är inte konstigt att Prospero är bitter, och än mindre konstigt att han inte vill prata om det.

Prosperos fru är inte den enda frånvarande hustrun/mamman i Shakespeares pjäser. Fler saknade mammor är bl.a. Mrs Lear och Laertes och Ofelias mamma i Hamlet. De är inga karaktärer som är nödvändiga för pjäsen utan hade kanske snarare varit överflödiga om de gestaltats på scen. Men genom sin frånvaro väcker de tankar och funderingar på de gestaltade rollernas tankar, handlingar och begär.

L.C Knights skrev på 30-talet ”Hur många barn hade Lady Macbeth?”, en essä som går emot 1800-talets romantiska tendenser att se Shakespeares karaktärer som faktiska personer. Diskussionen huruvida man ska se Shakespeares figurer som personer eller endast som teaterns skapelser har varit på tapeten till och från. Det är dock oundvikligt att inte fundera över varför de handlar som de gör, eller att associera till vad man vill. Om Shakespeares dramer inte hade väckt tankar och känslor hade man förmodligen inte velat se dem alls och de kanske hade varit förpassade till bibliotekens mörkaste gömmen, likt Prospero själv vid tiden innan han blev avsatt och kastad i exil. Som tur är har detta inte inträffat med Shakespeares kvarvarande texter. Shakespeare har uppenbart förtjänat sitt öde väl genom att ständigt få sina dramer uppsatta runt om på alla världens möjliga teaterscener, där de ständigt väcker nya tankar och associationer.

Text: Ida Kaivola